

9235

ONTVANGEN 02 NOV 2005

AMP

Adviesbureau

RAAP

Archeologisch

RAAP-NOTITIE 1035

Plangebied Sportlaan te Herkenbosch

Gemeente Roerdalen

Een archeologische begeleiding

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Roerdalen

Titel: Plangebied Sportlaan te Herkenbosch, gemeente Roerdalen; een archeologische begeleiding

Status: eindversie

Datum: februari 2005

Auteur: drs. A. Schryvers

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2005\ROSP3\N01035-ROSP3.qxd

Projectcode: ROSP3

Projectleider: drs. A. Schryvers

Projectmedewerker: ing. B.J. Moonen

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 9235

Autorisatie: drs. W. De Baere

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2005

RAAP Archeologisch adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Roerdalen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 27 januari 2005 een archeologische begeleiding uitgevoerd in het westen van het plangebied Sportlaan te Herkenbosch. Deze begeleiding diende te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek dat in mei 2002 werd uitgevoerd.

Doel van het onderzoek was om te achterhalen of er sprake is van een urnenveld en, zo ja, wat hiervan de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging is.

Men was in het plangebied reeds begonnen met het werkklaar maken van de bodem. Conform het advies was ter hoogte van boring 31 in een zone van 30 bij 14 m alleen de bouwvoor verwijderd. In die zone is de archeologische begeleiding uitgevoerd. Er zijn 2 sleuven gegraven met een gezamenlijke oppervlakte van 26,25 m².

Het bodemprofiel bestaat uit een opgebracht pakket (60 cm) met daaronder een cultuurdek (gemiddeld 50 cm) dat een onthoofde veldpodzol afdekt. Hieruit blijkt dat de archeologische indicatoren die tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek in het westen van het plangebied werden aangetroffen, uit het cultuurdek afkomstig zijn. Het feit dat dergelijke fragmenten handgevormd aardewerk in een cultuurdek zijn aangetroffen, duidt op prehistorische activiteit in het plangebied of in de nabije omgeving, maar zegt niets over de exacte locatie van een eventuele vindplaats.

In de sleuven zijn geen archeologische sporen en/of resten aangetroffen. Er is derhalve geen reden om te veronderstellen dat zich (een deel van) een urnenveld en/of een andere archeologische vindplaats in het westen van het plangebied bevindt.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van de gemeente Roerdalen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 27 januari 2005 een archeologische begeleiding uitgevoerd in het westen van het plangebied Sportlaan te Herkenbosch. Deze begeleiding diende te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek dat in mei 2002 werd uitgevoerd (Geraeds, 2002).

Tijdens dit inventariserend onderzoek werden 2 prehistorische scherven (waarschijnlijk IJzertijd) aangetroffen in een boring in het westen van het plangebied (figuur 1: boring 31). De voorgenomen bouwwerkzaamheden zouden mogelijk aanwezige archeologische sporen of resten kunnen vernietigen.

Uit de directe nabijheid van het plangebied is een vindplaats uit de Late Bronstijd/Vroege IJzertijd bekend (ARCHIS-waarnemingsnummer 15282). Het betreft aardewerk en een fragment bot dat waarschijnlijk deel uitmaakt van een crematiegraf. Doel van het onderzoek was dan ook om te achterhalen of er sprake is van een urnenveld en, zo ja, wat hiervan de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging is.

1.2 Plangebied

Het plangebied Sportlaan (2,75 ha) ligt ten oosten van de kern van Herkenbosch tussen de Europlaan Oost, de Van der Landelaan, de Hoogstraat en de Sportlaan. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 58G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 352.205/202.968. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied reeds in ontwikkeling genomen.

1.3 Onderzoeksofzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een archeologische begeleiding in het westen van het plangebied. De archeologische begeleiding is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Veldonderzoek

2.1 Methoden

De archeologische begeleiding bestaat uit 2 onderdelen:

- de voorbereiding van het veldwerk;
- uitvoeren van het veldwerk.

Voorbereiden veldwerk

Tijdens deze fase zijn alle logistieke en administratieve werkzaamheden verricht die noodzakelijk zijn om het veldwerk uit te voeren. Ook zijn de resultaten van het vooronderzoek bestudeerd en is een werkkaart vervaardigd.

Uitvoeren veldwerk

Er is een archeologische begeleiding uitgevoerd in het westen van het plangebied, rond boring 31. In overleg met de opdrachtgever en de aannemer is besloten de archeologische begeleiding voorafgaand aan de eigenlijke graafwerkzaamheden uit te voeren.

In het plangebied was men reeds begonnen met het werkklaar maken van de bodem. Hierbij was 60-70 cm van de bovengrond met een bulldozer afgegraven. Conform het advies was in het westen van het plangebied, ter hoogte van boring 31 (in een zone van 30 bij 14 m) alleen de bouwvoor verwijderd. In die zone is een archeologische begeleiding uitgevoerd. Uit projectie van deze gevrijwaarde zone op de boorpuntenkaart van het inventariserend archeologisch onderzoek (Geraeds, 2002) blijkt dat boring 31 in de zuidelijke hoek van deze zone ligt (figuur 1).

De sleuven zijn op aanwijzing van het archeologisch veldteam gegraven door een kleine kraan met een gladde bak van 1 m breed. Er zijn 2 kleine sleuven getrokken (figuur 1). De eerste sleuf (zuidwest-noordoost georiënteerd) was 8,5 m lang en 1,5 m breed. De tweede sleuf (zuidoost-noordwest georiënteerd) was 9 m lang en 1,5 m breed. Er is in totaal dus een oppervlakte van 26,25 m² archeologisch onderzocht.

Van beide sleuven is een vlaktekening gemaakt. Om de bodemopbouw te kennen, is van elke sleuf één profiel van 1 m breed bestudeerd en ingetekend. Het vlak en de wandprofielen zijn gefotografeerd. Daarnaast is van iedere sleuf ook de hoogte van het maaiveld en het vlak om de 5 m met een waterpasinstrument bepaald.

2.2 Resultaten

Bodem

De bodem bestaat de eerste 60 cm uit lichtgeel/lichtbruingeel/donkerbruin gevlekt en gelaagd, matig fijn zand (figuur 2). Het betreft een sterk verstoord, opgebracht pakket. Daaronder zit een dunne band van gemiddeld 10-15 cm dik die is geïnterpreteerd als een overgangslaag tussen het opgebrachte pakket en het onderliggende cultuurdek. Het cultuurdek (vanaf 65 cm -Mv) bestaat uit bruin zand en is gemiddeld 50 cm dik. Vermoedelijk was het oorspronkelijke landschap in deze streek golvend. Vanaf de Middeleeuwen is men begonnen met het nivelleren van het landschap door depressies op te vullen met cultuurdekken/esdekken. Waarschijnlijk ligt dit deel van het plangebied precies in zo'n opgevulde depressie. Onder het cultuurdek bevindt zich een oude akkerlaag van 10 cm bestaande uit grijsbruin zand. Daaronder zit een donkerbruingrijze laag van 10-14 cm die als het onderste deel van een B-horizont (waarin mangaan is afgezet) is geïnterpreteerd. Daaronder bevindt zich de C-horizont (138 cm -Mv). Deze C-horizont is de eerste 10 cm lichtgrijs van kleur, daaronder wordt het lichtgrijsgeel. Deze bodem is geïnterpreteerd als een veldpodzol. Een dergelijke bodem ontwikkelt zich in een natte omgeving. Dit is tegenstrijdig met de gegevens van de bodemkaart waarop het plangebied gekarteerd staat als een kalkloze vorstvaaggrond met grondwatertrap VII (Stiboka, 1968: code Zb21).

Waarschijnlijk bevestigt het aantreffen van de veldpodzol de these dat dit deel van het plangebied zich in een opgevulde depressie bevindt: de depressie is namelijk steeds natter geweest dan de omgeving, waardoor zich andere bodems ontwikkelden. De vorstvaaggronden kwamen vermoedelijk wel voor op de omliggende hoogten.

Samenvattend kan worden gesteld dat in de westelijke zone van het plangebied, onder een opgebracht pakket, een cultuurdek is aangetroffen dat een onthoofde veldpodzol afdekt. Het bodemprofiel is derhalve anders dan men op basis van het karterende booronderzoek had verondersteld (Geraeds, 2002).

Archeologie

Uit bestudering van het bodemprofiel in de westelijke zone van het plangebied blijkt dat de archeologische indicatoren die in 2002 tijdens het booronderzoek werden aangetroffen, eigenlijk uit het cultuurdek afkomstig zijn. Het feit dat dergelijke fragmenten handgevormd aardewerk in een cultuurdek zijn aangetroffen, duidt op prehistorische activiteit in het plangebied of in de nabije omgeving, maar zegt niets over de exacte locatie van een eventuele vindplaats. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat archeologische sporen en/of resten die dateren van voor de vorming van het cultuurdek (ten vroegste 1300 na Chr.) bewaard zijn gebleven in de lichtgrijze/lichtgrijze C-horizont. Hiervoor zijn in de onderzochte zone echter geen aanwijzingen gevonden.

Op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding is er geen reden om te veronderstellen dat zich (een deel van) een urnenveld en/of een andere archeologische vindplaats in het westen van het plangebied bevindt.

3 Conclusies

In de westelijke zone van het plangebied zijn (ter hoogte van boring 31) 2 sleuven gegraven met een totale oppervlakte van 26,25 m².

Het bodemprofiel bestond uit een opgebracht pakket (60 cm) met daaronder een cultuurdek (gemiddeld 50 cm) dat een onthoofde veldpodzol afdekt. Hieruit blijkt dat de archeologische indicatoren die tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek in het westen van het plangebied werden aangetroffen, uit het cultuurdek afkomstig zijn. Het feit dat dergelijke fragmenten handgevormd aardewerk in een cultuurdek zijn aangetroffen, duidt op prehistorische activiteit in het plangebied of in de nabije omgeving, maar zegt niets over de exacte locatie van een eventuele vindplaats.

In de sleuven zijn geen archeologische sporen en/of resten aangetroffen. Er is derhalve geen reden om te veronderstellen dat zich (een deel van) een urnenveld en/of een andere archeologische vindplaats in het westen van het plangebied bevindt.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provincie Limburg (dr. G. Jansen, 043/389-71-83).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998.** *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Geraeds, J., 2002.** Plangebied Sportlaan te Herkenbosch, gemeente Roerdalen. Een inventariserend archeologisch onderzoek. *RAAP-notitie 182*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- ROB, 2001.** *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) 2e generatie. Globale Archeologische Kaart van het continentale Plat. Archeologische Monumentenkaart*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort (cd-rom).
- Stiboka, 1968.** *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 58 Oost Roermond*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001.** *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

- ARCHIS** ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv beneden maaiveld
ROB Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

- podzol** Bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoe-
lingslaag (B-horizont). Het proces van het uitloggen van de E-
horizont en de vorming van een B-horizont door inspoeling van
amorfe humus en ijzer wordt podzolering genoemd.
- vaaggronden** Minerale gronden zonder duidelijke podzol-B-horizont, zonder
briklaag en zonder minerale eerdlaag.

Overzicht van figuren en tabellen

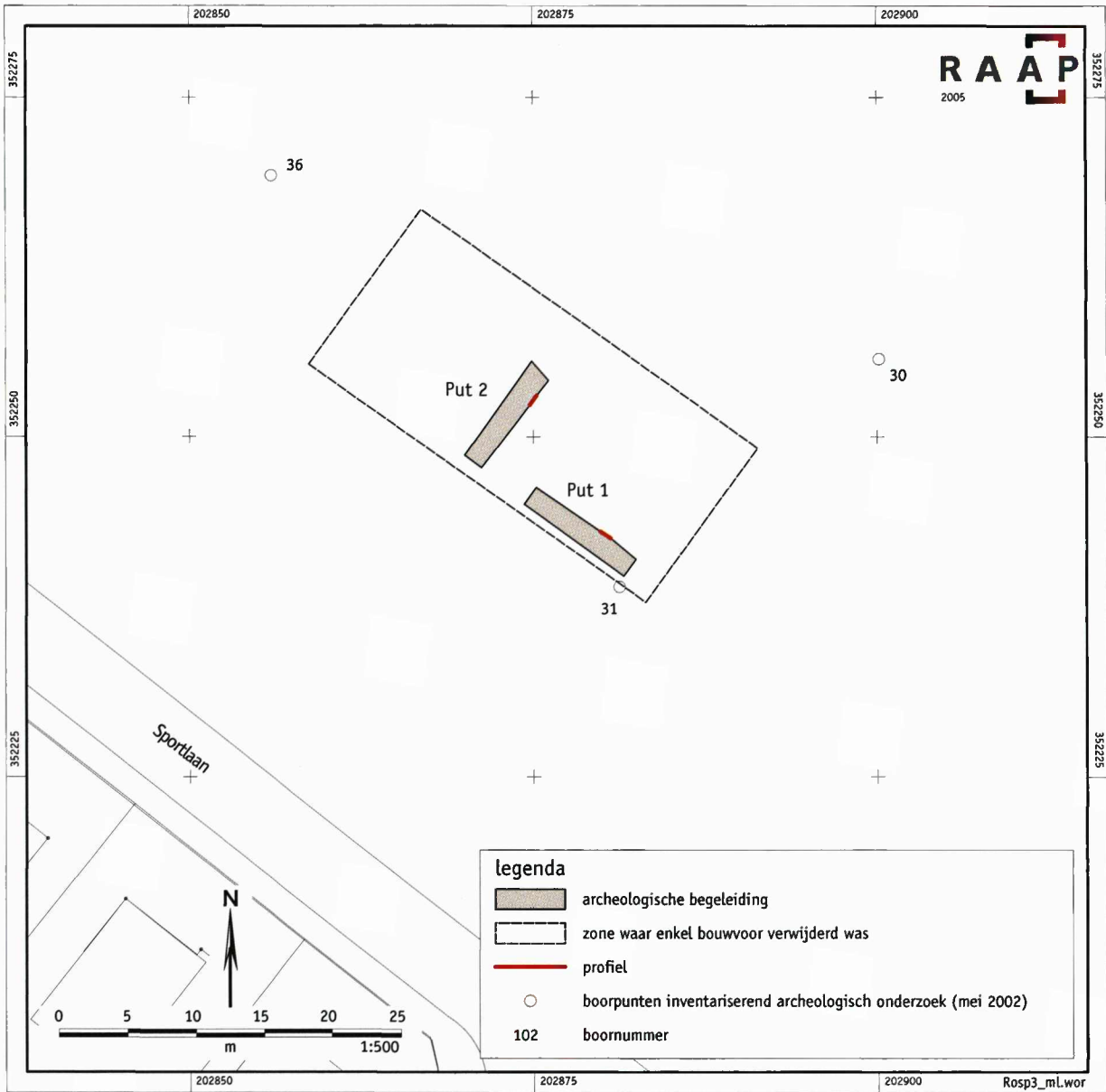
Figuur 1. Archeologische begeleiding.

Figuur 2. Bodemprofiel van sleuf 2.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Archeologische begeleiding.

Figuur 2. Bodemprofiel van sleuf 2.